A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2017. július 13.*

„Előzetes döntéshozatal – Közbeszerzési szerződések – 2004/18/EK irányelv – A 47. cikk (1), (4) és (5) bekezdése – Az ajánlattevő gazdasági és pénzügyi kapacitása – 89/665/EGK és 2007/66/EK irányelv – Valamely ajánlattevőt a közbeszerzési eljárásból kizáró határozattal szembeni bírósági jogorvoslat – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 47. cikk – Hatékony jogorvoslathoz való jog”

A C-76/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága, Szlovákia) a Bírósághoz 2016. február 11-én érkezett, 2016. január 28-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Ingsteel spol. s r. o.**,

a **Metrostav a.s.**

és

az **Úrad pre verejné obstarávanie**

között,

a **Slovenský futbalový zväz** részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

— a szlovák kormány képviseletében B. Ricziová, meghatalmazotti minőségben,

— az Európai Bizottság képviseletében A. Tokár, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. március 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o., helyesbítés: HL 2014. L 339., 14. o.) 47. cikke (1) bekezdése a) pontjának, valamint (4) és (5) bekezdésének, a 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2007. L 335., 31. o.) módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.; a továbbiakban: 89/665 irányelv) 1. cikke (1) bekezdésének és 2. cikke (3) és (6)–(8) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Ingsteel spol. s r. o. és a Metrostav a.s. (a továbbiakban együtt: elutasított ajánlattevő), valamint az Úrad pre verejné obstarávanie (közbeszerzési szabályozó hatóság, Szlovákia) között a Slovenský futbalový zväz (szlovák labdarúgó szövetség, a továbbiakban: ajánlatkérő szerv) által indított közbeszerzési eljárás tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2004/18 irányelv

3 A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o., helyesbítés: HL 2015. L 275., 68.o.) 91. cikkének megfelelően a 2004/18 irányelv 2016. április 18-án hatályát vesztette. Ugyanakkor, figyelemmel az alapügy tényállása megvalósulásának időpontjára, az előzetes döntéshozatal iránti jelen kérelmet a 2004/18 rendeletnek e hatályon kívül helyezést megelőző szövegváltozata alapján kell vizsgálni.

4 A 2004/18 irányelv (39) preambulumbekezdése a következőképpen szólt:

„A nyílt eljárásban az ajánlattevők, a meghívásos eljárásban és a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárásban, valamint a versenypárbeszédben pedig a részvételre jelentkezők alkalmasságának ellenőrzése és kiválasztásuk átlátható feltételek mellett kell történjen. Ebből a célból meg kell jelölni azokat a megkülönböztetés-mentes szempontokat, amelyeket az ajánlatkérő szerv a pályázók kiválasztásánál alkalmazhat, és azokat az eszközöket, amelyek segítségével a gazdasági szereplők az ilyen szempontoknak való megfelelésüket bizonyíthatják. Úgyszintén az átláthatóság jegyében az ajánlatkérő szerv számára elő kell írni, hogy amint a szerződésre pályázatot ír ki, adja meg azokat a kiválasztási szempontokat, amelyeket alkalmazni fog, és a szakmai alkalmasságnak azt a szintjét, amelyet a gazdasági szereplőktől a közbeszerzési eljárásban való részvételük engedélyezéséhez megkövetel.”

5 A 2004/18 irányelvnek „A résztvevők alkalmasságának ellenőrzése, a résztvevők kiválasztása és a szerződések odaítélése” című 44. cikke a (2) bekezdésében a következőket írta elő:

„Az ajánlatkérő szerv a 47. és a 48. cikkel összhangban megkövetelheti a részvételre jelentkezőktől és az ajánlattevőktől egy minimális teljesítményszint elérését.

A 47. és a 48. cikkben említett adatok körének és az egy adott szerződés esetében megkövetelt minimális teljesítményszintnek a szerződés tárgyával összefüggőnek és azzal arányosnak kell lennie.

A minimális teljesítményszintet közölni kell a hirdetményben.”

6 Ezen irányelv „Gazdasági és pénzügyi kapacitás” című 47. cikkének értelmében:

„(1) A gazdasági szereplő gazdasági és pénzügyi kapacitásának igazolása főszabály szerint a következő egy vagy több dokumentummal történhet:

a) bankoktól származó megfelelő nyilatkozatok vagy, adott esetben, a vonatkozó szakmai felelősségbiztosítás igazolása;

[…]

(4) Az ajánlatkérő szerv a hirdetményben, illetve az ajánlati felhívásban meghatározza, hogy az (1) bekezdésben említettek közül mely dokumentumot vagy dokumentumokat választotta ki, és milyen egyéb dokumentumot kell még benyújtani.

(5) Ha a gazdasági szereplő bármilyen jogos okból nem tudja az ajánlatkérő szerv által kért dokumentumokat benyújtani, bármely egyéb, az ajánlatkérő szerv által megfelelőnek tekintett irattal igazolhatja gazdasági és pénzügyi kapacitását.”

7 Az említett irányelv 48. cikke előírta a gazdasági szereplők műszaki és/vagy szakmai alkalmasságára vonatkozó feltételeket.

A 89/665 és a 2007/66 irányelv

8 A 2007/66 irányelv (36) preambulumbekezdésének szövege kimondja:

„Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és megfelel azoknak az alapelveknek, amelyeket különösen a [Charta] állapít meg. Ezen irányelv célja különösen, hogy a Charta 47. cikke első és második bekezdésének megfelelően biztosítsa a hatékony jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jog teljes mértékben történő tiszteletben tartását.”

9 A 89/665 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása” című 1. cikke a következőt írja elő:

„(1) Ez az irányelv a [2004/18 irányelvben] említett szerződésekre alkalmazandó, az azon irányelv 10–18. cikkével összhangban kizárt szerződések kivételével.

[…]

A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy a [2004/18] irányelv hatálya alá tartozó szerződések tekintetében az ajánlatkérő által hozott döntésekkel [helyesen: határozatokkal] szemben az ezen irányelv 2–2f. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően

hatékonyan és különösen a lehető leggyorsabban jogorvoslat legyen igénybe vehető azon az alapon, hogy ezek a döntések [helyesen: határozatok] megsértették a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jogot vagy az e jogot átültető nemzeti jogszabályokat.

[…]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy az általuk megállapítandó részletes szabályok szerint legalább azon személyeknek álljon jogorvoslati eljárás a rendelkezésére, akiknek érdekükben áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy ennek kockázata fennáll.

[…]

(5) A tagállamok előírhatják, hogy az érintett személy először az ajánlatkérőhöz forduljon jogorvoslatért. Ebben az esetben a tagállamok biztosítják, hogy az ilyen jogorvoslati kérelem benyújtása a szerződés lehetséges megkötésére azonnali felfüggesztő hatállyal bírjon.

[…]

Az első albekezdésben említett automatikus felfüggesztés az ajánlatkérő által faxon vagy elektronikus úton eljuttatott válasz elküldésének időpontját követő naptól számított legalább tíz naptári napig tartó időszak lejártakor, vagy egyéb kommunikációs eszköz felhasználása esetén, vagy az ajánlatkérő válasza elküldésének időpontját követő naptól számított legalább tizenöt naptári napig tartó időszak lejártakor vagy a válasz kézhezvételét követő naptól számított legalább tíz naptári napig tartó időszak lejártakor szűnik meg.”

10 Ezen irányelvnek a jogorvoslati eljárásokra vonatkozó követelményeket szabályozó 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy az 1. cikkben meghatározott jogorvoslati eljárásokra vonatkozóan hozott intézkedések hatáskört biztosítanak a következőkre:

a) a lehető legrövidebb időn belül és közbenső döntés útján ideiglenes intézkedések megtétele az állítólagos jogsértés orvoslása vagy az érintett érdekek további sérelmének elkerülése céljából, beleértve a közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásának vagy az ajánlatkérő által hozott bármely döntés [helyesen: határozat] végrehajtásának a felfüggesztését vagy felfüggesztésének biztosítását;

b) a jogellenesen meghozott döntések [helyesen: határozatok] semmissé nyilvánítása vagy semmissé nyilváníttatása, beleértve a megkülönböztető műszaki, gazdasági vagy pénzügyi előírások törlését az ajánlati felhívásból, az ajánlattételhez szükséges dokumentációból, illetve minden egyéb, a kérdéses szerződés-odaítélési eljárással kapcsolatos dokumentumból;

c) a jogsértés következtében érdeksérelmet szenvedett személyek részére kártérítés megítélése.

(2) Az (1) bekezdésben, valamint a 2d. és a 2e. cikkben meghatározott hatáskörök átruházhatók a jogorvoslati eljárás különböző szempontjaiért felelős különálló szervekre.

(3) Amennyiben első fokon valamely, az ajánlatkérőtől független szerv vizsgálja felül a szerződés-odaítélési eljárást, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az ajánlatkérő ne köthesse meg a szerződést azt megelőzően, hogy a jogorvoslati szerv meghozta volna az ideiglenes intézkedések alkalmazására vagy a jogorvoslatra vonatkozó döntését [helyesen: határozatát]. A felfüggesztési időszak legkorábban a 2a. cikk (2) bekezdésében és a 2d. cikk (4) és (5) bekezdésében említett szerződéskötési tilalmi időszak lejártakor szűnik meg.

(4) A (3) bekezdésben és az 1. cikk (5) bekezdésében előírtak kivételével a jogorvoslati eljárások nem szükségszerűen függesztik fel automatikusan a kapcsolódó szerződés-odaítélési eljárásokat.

[…]

(6) A tagállamok előírhatják, hogy ha a kártérítés követelésének jogalapja az, hogy egy döntést [helyesen: határozatot] jogellenesen hoztak meg, a vitatott döntést [helyesen: határozatot] először a szükséges hatáskörrel rendelkező szervnek semmissé kell nyilvánítania.

(7) A 2d–2f. cikkben említett esetek kivételével az e cikk (1) bekezdésben említett hatáskörök gyakorlásának a szerződés odaítélése után megkötött szerződésre kifejtett joghatásait a nemzeti jog határozza meg.

Továbbá az olyan esetek kivételével, amelyekben egy döntést [helyesen: határozatot] a kártérítés megítélését megelőzően semmissé kell nyilvánítani, a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az 1. cikk (5) bekezdésének, e cikk (3) bekezdésének vagy a 2a–2f. cikknek megfelelő szerződéskötés után a jogorvoslati eljárások lefolytatásáért felelős szerv hatásköre csak a kártérítésnek a jogosult részére történő megítélésére korlátozódik.

(8) A tagállamok biztosítják, hogy a jogorvoslati eljárásokért felelős szervek által hozott döntések [helyesen: határozatok] ténylegesen végrehajthatók legyenek.

(9) Amennyiben a jogorvoslati eljárások lefolytatásáért felelős szervek jellegüket tekintve nem bírói testületek, döntéseiket [helyesen: határozataikat] minden esetben írásban kell indokolniuk. Továbbá erre az esetre rendelkezéseket kell hozni olyan eljárások biztosítására, amelyek révén a jogorvoslati szerv által hozott valamennyi, állítólagosan jogellenes intézkedést vagy az azokra átruházott hatáskörök gyakorlása során elkövetett bármilyen állítólagos hibát bírósági felülvizsgálat, vagy egy olyan más szerv által nyújtott jogorvoslat tárgyává lehet tenni, amely az [EUMSZ 267. cikk] értelmében bíróság, és mind az ajánlatkérőtől, mind pedig a jogorvoslati szervtől független.

[…]”

A szlovák jog

11 A közbeszerzésről szóló 25/2006. sz. törvény jelen alapügyben alkalmazandó változata 9. cikkének (3) bekezdése értelmében:

„A közbeszerzési szerződések odaítélése során az egyenlő bánásmód, az ajánlattevőkkel és a részvételre jelentkezőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmának, az átláthatóság, a gazdaságosság és a hatékonyság elvét kell alkalmazni.”

12 E törvény „Gazdasági és pénzügyi kapacitás” című 27. cikke a következőket írja elő:

„(1) A gazdasági és pénzügyi kapacitás igazolása a következőkkel történhet:

a) banktól vagy annak külföldi leányvállalatától származó nyilatkozat, esetlegesen a bank vagy annak külföldi leányvállalata által a hitelnyújtásra vonatkozóan tett ígéret formájában.

[…]

(3) Ha az ajánlattevő vagy a részvételre jelentkező bármely objektív okból a kért dokumentumokkal nem tudja igazolni gazdasági és pénzügyi kapacitását, az ajánlatkérő szerv engedélyezheti annak más dokumentummal történő igazolását is.”

13 Az említett törvény 32. cikke (1) bekezdésének b) pontja a következőképpen szól:

„Az ajánlatkérő szerv a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben meghatározza a következőkre vonatkozó kiválasztási szempontokat:

[…]

b) gazdasági és pénzügyi kapacitás, valamint a 27. cikkben említett dokumentumok.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 A 2013. november 16-án az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* a 223/2013. sz. alatt és ugyanezen a napon a szlovák közbeszerzési közlönyben az 18627-MSP referenciaszám alatt közzétett hirdetménnyel az ajánlatkérő szerv ajánlati felhívást tett közzé tizenhat labdarúgó-stadiont érintő rekonstrukciós, modernizációs és építési munkálatokra vonatkozó közbeszerzési szerződés odaítélése céljából (a továbbiakban: közbeszerzési szerződés).

15 A kérdést előterjesztő bíróság által egy felvilágosítás-kérésre válaszként nyújtott információkból kitűnik, hogy a közbeszerzési szerződés hozzáadottérték-adó (héa) nélküli értéke 25 500 000 euró volt.

16 Ami a gazdasági és pénzügyi kapacitásra vonatkozó követelményeket illeti, a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény a 25/2006. sz. törvény 27. cikke (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozva megkövetelte az ajánlati felhívásban résztvevőktől, hogy nyújtsanak be egy szlovák banktól vagy egy külföldi bank szlovák leányvállalatától származó olyan nyilatkozatot, amely alapján legalább 3 000 000 euró értékű hitelben részesülnek, amely összegnek a közbeszerzési szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt a rendelkezésükre kell állnia. E tanúsítványnak hitelszerződés vagy hitel-előszerződés formájában kellett fennállnia, és a megkeresett banki létesítményt képviselni jogosult személynek kellett kiállítania.

17 Az elutasított ajánlattevő részt vett az említett ajánlati felhívásban. Annak igazolására, hogy teljesíti az előző pontban említett követelményeket, benyújtott egy banki létesítmény által kibocsátott tanúsítványt, amely információkat tartalmazott egy 5 000 000 eurót meghaladó összegű folyószámlahitel megnyitásáról, és egy saját nyilatkozatot, amely igazolta, hogy amennyiben ajánlatát kiválasztják, folyószámláján a vállalkozási szerződés megkötésének időpontjában és a közbeszerzési szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt legalább 3 000 000 eurós összeg fog rendelkezésére állni.

18 Az elutasított ajánlattevő arra hivatkozott, hogy objektíve lehetetlen máskülönben teljesíteni az ajánlatkérő szerv által a gazdasági és pénzügyi kapacitással kapcsolatban meghatározott követelményeket, és az ez utóbbi által megkeresett szlovák bankok nyilatkozataira utalt, amelyek szerint a hitelnyújtásra vonatkozó, jogilag kötelező olyan kötelezettségvállalást, mint amelyet a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény megkövetelt, csak azt követően lehetett volna kiállítani, ha a hitellel fedezett műveletet jóváhagyták, és ha a bank által a hitelszerződés megkötéséhez megkövetelt valamennyi feltétel teljesült.

19 Az ajánlatkérő szerv, mivel úgy vélte, hogy az említett ajánlattevő nem teljesítette különösen a 25/2006. sz. törvény 27. cikke (1) bekezdésének a) pontjában a gazdasági és pénzügyi kapacitásra vonatkozóan említett követelményeket, úgy határozott, hogy az ajánlattevőt kizárja a közbeszerzésből. E határozatot megerősítette a közbeszerzési szabályozó hatóság. Mivel a Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság, Szlovákia) a 2015. január 13-i ítélettel elutasította az e határozattal szemben indított keresetet, az elutasított ajánlattevő fellebbezéssel fordult a Najvyšší súd Slovenskej republiky-hez (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága), a kérdést előterjesztő bírósághoz.

20 Ez utóbbinak kétségei vannak az ajánlatkérő szerv határozatának jogszerűségét illetően, amely szerv – annak ellenére, hogy az elutasított ajánlattevő az ajánlatok kiválasztási eljárásának időpontjában rendelkezett egy banki létesítmény által kibocsátott, 5 000 000 euró összegű hitelre vonatkozó kötelezettségvállalással – úgy vélte, hogy az elutasított ajánlattevő nem teljesíti a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben meghatározott gazdasági és pénzügyi kapacitásra vonatkozó kritériumokat.

21 A kérdést előterjesztő bíróság azt is vizsgálja, hogy a gazdasági és pénzügyi kapacitás bizonyítható-e más eszközökkel, és ebben az összefüggésben azt, hogy e célból elegendő lehet-e az elutasított ajánlattevő saját nyilatkozata, amely igazolja, hogy amennyiben ajánlatát kiválasztják, folyószámláján a vállalkozási szerződés megkötésének időpontjában és a közbeszerzési szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt legalább 3 000 000 eurós összeg fog rendelkezésére állni.

22 Végül a kérdést előterjesztő bíróságban afelől is kétség ébredt, hogy az a bírósági jogorvoslat, amellyel az elutasított ajánlattevő nemzeti szinten rendelkezik, minősíthető-e az uniós jog értelmében véve „hatékonynak”, amennyiben e kereset tárgya megszűnt, mivel a közbeszerzési szerződést a nyertes ajánlattevő szinte teljes egészében teljesítette.

23 E körülmények között a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Összeegyeztethető-e a [2004/18 irányelv] 47. cikkének céljával, valamint különösen annak (1) bekezdése a) pontjával és (4) bekezdésével a nemzeti hatóság eljárása, amely hatóság a hárommillió euró összegre becsült értékben megkötendő szerződésre vonatkozó közbeszerzési eljárás keretében úgy tekintette, hogy nem teljesülnek a hirdetményben az ajánlattevő gazdasági és pénzügyi kapacitására vonatkozóan meghatározott követelmények az utóbbi által benyújtott nyilatkozat, és a bank által adott azon tájékoztatás alapján, amely szerint az érdekelt a felhasználás céljának előírása nélkül és a szerződés értékét meghaladó összegben meghatározott bankhitelhez juthat?

2) A banki szolgáltatások tagállami piacán fennálló azon helyzet, miszerint a bank a hitel nyújtására vonatkozó, jogilag kötelező ígérete alapján a hitelszerződésben előírt, de a közbeszerzési szerződés megkötésének időpontjában konkrétan meg nem határozott feltételek teljesülése esetén pénzügyi forrásokat nyújt, a [2004/18] irányelv 47. cikkének (5) bekezdése értelmében olyan »jogos oknak« minősülhet-e, amely miatt az ajánlattevő nem tudja benyújtani az ajánlatkérő szerv által kért dokumentumokat, illetve ebben a helyzetben bizonyítható-e a saját gazdasági és pénzügyi kapacitás a bankkal létesített és elegendő fedezetet biztosító hitelviszony fennállását igazoló nyilatkozattal?

3) A nemzeti közbeszerzési hatóság által hozott, az ajánlattevőt az eljárásból kizáró határozat bírósági felülvizsgálata keretében az a körülmény, hogy a nyertes ajánlattevő a különböző szerződéseket már majdnem teljes egészében teljesítette, olyan objektív akadálynak minősülhet-e, amely miatt a nemzeti bíróság nem hajthatja végre a [Charta] 47. cikkének (1) és (2) bekezdésében foglalt, a [89/665 irányelv] 1. cikkének (1) bekezdésével, valamint 2. cikkének (3), (6), (7) és (8) bekezdésére figyelemmel értelmezett rendelkezések tartalmát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

24 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a 2004/18 irányelv 47. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy az ajánlatkérő szerv azzal az indokkal zár ki egy ajánlattevőt a közbeszerzésből, hogy az nem

teljesíti a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben a gazdasági és pénzügyi kapacitással kapcsolatban valamely banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatására vonatkozóan meghatározott feltételt, amely értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását.

25 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk keretében a Bíróság csak arra jogosult, hogy a Szerződések és az uniós intézmények által hozott aktusok értelmezéséről döntsön, arra viszont nem, hogy az uniós jog szabályait egy meghatározott ügyre alkalmazza. Mindazonáltal a Bíróság az e cikkel bevezetett igazságszolgáltatási együttműködés keretében – az iratokban fellelhető tényekből kiindulva – megadhatja a nemzeti bíróságnak az uniós jog értelmezésének azokat az elemeit, amelyek valamely uniós jogi rendelkezés hatásainak értékelése során részére hasznosak lehetnek (2015. július 16-i CHEZ Razpredelenie Bulgaria ítélet, C-83/14, EU:C:2015:480, 71. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

26 A 2004/18 irányelv 44. cikke értelmében az ajánlatkérő szerv az ajánlattevőktől megkövetelhet egy minimális teljesítményszint elérését. A minimális teljesítményszintet közölni kell a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben.

27 E tekintetben ezen irányelv 47. cikkének (1) bekezdése felsorolja azokat a dokumentumokat, amelyek főszabály szerint a gazdasági szereplőtől gazdasági és pénzügyi kapacitásának az igazolása céljából megkövetelhetők. E dokumentumok célja annak bizonyítása, hogy az ajánlattevő rendelkezik a közbeszerzési szerződés teljesítéséhez szükséges eszközökkel. E dokumentumok között szerepelnek a „bankoktól származó megfelelő nyilatkozatok”.

28 Ugyanezen cikk (4) bekezdése alapján az ajánlatkérő szerv a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben meghatározza, hogy mely dokumentumokat választotta ki, és milyen egyéb dokumentumot kell még benyújtani.

29 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó, közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény a gazdasági és pénzügyi kapacitás igazolására vonatkozó követelményként előírta, hogy az ajánlattevő nyújtson be egy banki létesítmény által kibocsátott olyan dokumentumot, amely tanúsítja, hogy az ajánlattevő számára legalább 3 000 000 euró összegű és a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt, vagyis 48 hónapig érvényes hitelt nyújtanak.

30 A Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy az elutasított ajánlattevő egy banki létesítmény által kibocsátott, a pénzügyi helyzetére vonatkozó információkat tartalmazó nyilatkozatot és egy olyan tanúsítványt nyújtott be, amely igazolja egy 5 000 000 eurót meghaladó összegű folyószámlahitel megnyitását. Az elutasított ajánlattevő benyújtott továbbá egy olyan tanúsítványt, amely értelmében azt nyilatkozta, hogy amennyiben ajánlatát kiválasztják, a közbeszerzési szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt számláján legalább 3 000 000 eurós összeg fog rendelkezésére állni.

31 Az ajánlatkérő szerv azonban úgy vélte, hogy az elutasított ajánlattevő nem teljesítette a gazdasági és pénzügyi kapacitás területén előírt követelményeket, mivel ez utóbbi gazdasági és pénzügyi helyzete nem felelt meg a részvételre vonatkozó, valamely bizonyíték megkövetelt formában és tartalommal történő benyújtását magában foglaló feltételnek.

32 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/18 irányelv 47. cikke elég nagy szabadságot nyújt az ajánlatkérő szervnek, ami különösen kitűnik az e rendelkezésben említett „főszabály szerint” kifejezésből. Amint a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, ezen irányelv 48. cikkével ellentétben, amely olyan zárt rendszert hoz létre, amely korlátozza az említett ajánlatkérők mozgásterét az értékelési és ellenőrzési módok terén, és így a követelmények megfogalmazásával kapcsolatos lehetőségeiket is, e 47. cikk (4) bekezdése kifejezetten felhatalmazza az ajánlatkérőket annak meghatározására, hogy a részvételre jelentkezőknek vagy ajánlattevőknek mely dokumentumokat kell

benyújtaniuk gazdasági és pénzügyi kapacitásuk igazolására. Mivel a 2004/18 irányelv 44. cikkének (2) bekezdése az említett 47. cikkre utal, ugyanaz a döntési szabadság áll fenn a gazdasági és pénzügyi kapacitás minimális szintjét illetően (lásd ebben az értelemben: 2012. október 18-i Édukövízig és Hochtief Construction ítélet, C-218/11, EU:C:2012:643, 28. pont).

33 Ugyanakkor a 2004/18 irányelv 44. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséből kifejezetten kitűnik, hogy egy adott szerződés esetében megkövetelt minimális teljesítményszintnek a szerződés tárgyával összefüggőnek és azzal arányosnak kell lennie. Ebből következik, hogy a gazdasági és pénzügyi kapacitásra vonatkozó követelményeknek objektíve alkalmasnak kell lenniük arra, hogy információt nyújtsanak a gazdasági szereplő részéről fennálló e teljesítményszintről, és hogy ezeknek az érintett szerződés jelentőségéhez kell igazodniuk abban az értelemben, hogy annak objektív mutatói, hogy kielégítő gazdasági és pénzügyi alap áll fenn e szerződés megfelelő teljesítéséhez, anélkül azonban, hogy túlmennének az e célból észszerűen szükséges mértéken (lásd ebben az értelemben: 2012. október 18-i Édukövízig és Hochtief Construction ítélet, C-218/11, EU:C:2012:643, 29. pont).

34 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy egyrészről az egyenlő bánásmód elve megköveteli, hogy az ajánlattevők azonos esélyekkel rendelkezzenek ajánlataik összeállításakor, és ebből következően azt a követelményt is magában foglalja, hogy valamennyi ajánlattevő tekintetében ugyanazon feltételek vonatkozzanak az ajánlatokra. Másrészről az átláthatóság ebből eredő kötelezettségének célja az ajánlatkérő szerv részéről a részrehajlás és az önkényesség kockázata hiányának biztosítása. Ez a kötelezettség magában foglalja, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy a dokumentációban a közbeszerzési eljárás minden feltételét és részletes szabályát világosan, pontosan és egyértelműen kell megfogalmazni, elsősorban annak érdekében, hogy minden, észszerű mértékben tájékozott, általános gondossággal eljáró ajánlattevő megérthesse annak pontos jelentését, és azt ugyanúgy értelmezhesse, másodsorban pedig azért, hogy az ajánlatkérő szerv ténylegesen ellenőrizhesse, hogy az ajánlattevők ajánlatai megfelelnek-e a szóban forgó szerződésre irányadó szempontoknak (2016. június 2-i Pizzo ítélet, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Ami egyrészt az közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben kifejezetten említett azon követelményt illeti, amely szerint a pénzügyi garanciát „a szerződés teljesítése céljából” kell nyújtani, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés szövegéből kitűnik, hogy az ajánlatkérő szerv úgy vélte, hogy ilyen követelmény nem teljesült, mivel az ajánlattevőnek nyújtott banki hitel, bár meghaladta az említett hirdetményben megkövetelt összeget, olyan folyószámlahitel volt, amelyet nem a szerződés teljesítésére rendeltek.

36 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a szerződés teljesítésére rendelt hitel megszerzésére vonatkozó követelmény objektíve alkalmas információt nyújtani az ajánlattevőnek a szerződés megfelelő teljesítésére vonatkozó gazdasági kapacitásáról. Amint ugyanis az Európai Bizottság megjegyezte, a hitel rendeltetése alkalmas annak bizonyítására, hogy az ajánlattevőnek ténylegesen rendelkezésére állnak olyan eszközök, amelyek nem képezik a tulajdonát, és amelyek szükségesek a szerződés teljesítéséhez (lásd ebben az értelemben: 1999. december 2-i Holst Italia ítélet, C-176/98, EU:C:1999:593, 29. pont). Azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata még annak további vizsgálata, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben megkövetelt összeg arányos-e a szerződés tárgyával.

37 Másrészt a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben szintén említett azon követelménnyel kapcsolatban, amely legalább 3 000 000 euró összegű hitelnek a „szerződés teljesítésének időtartama alatt (48 hónap)” történő nyújtására vonatkozik, bár a 2004/18 irányelv 47. cikke valóban nem írja kifejezetten elő, hogy az ajánlatkérő szerv megkövetelheti az ajánlattevőtől, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges eszközök a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt álljanak rendelkezésre, meg kell állapítani, hogy – amint a főtanácsnok indítványának 46. pontjában megjegyezte – a gazdasági és pénzügyi kritériumok szerződés-odaítélési eljárásban való tiszteletben tartásának az ajánlatkérő szerv általi ellenőrzése feltételezi, hogy az ajánlatkérő szerv meggyőződik

arról, hogy az ajánlattevő a szerződés időtartama alatt ténylegesen rendelkezik az összes olyan – bármilyen jellegű – erőforrással, amelyre a szerződés ideje alatt hivatkozik (lásd ebben az értelemben: 2016. január 14-i Ostas celtnieks ítélet, C-234/14, EU:C:2016:6, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Ezenkívül a megkövetelt összeg szerződés teljesítése alatt való rendelkezésre állásának fenntartása hasznos elem annak konkrét értékelése céljából, hogy az ajánlattevő a kötelezettségvállalásai szempontjából rendelkezik-e gazdasági és pénzügyi kapacitással. A szerződés megfelelő teljesítése ugyanis szorosan kapcsolódik ahhoz, hogy az ajánlattevő rendelkezik az annak teljesítéséhez szükséges pénzügyi eszközökkel.

39 Következésképpen a jelen ügyben az a feltétel, hogy ajánlattevő számára a szerződés teljes időtartama alatt rendelkezésre kell, hogy álljanak eszközök, alkalmas a 2004/18 irányelv 47. cikke (1) bekezdése célkitűzéseinek a biztosítására.

40 Azonban a nemzeti bíróság feladata az ajánlattevő által ennek érdekében benyújtott bizonyítékok, beleértve különösen a folyószámlahitel megnyitásáról szóló szerződés relevanciájának az értékelése.

41 A fenti fejtegetésekből következik, hogy az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/18 irányelv 47. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy az ajánlatkérő szerv azzal az indokkal zár ki egy ajánlattevőt a közbeszerzésből, hogy az nem teljesíti a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben a gazdasági és pénzügyi kapacitással kapcsolatban valamely banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatására vonatkozóan meghatározott feltételt, amelynek értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását.

A második kérdésről

42 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy amennyiben a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény megköveteli egy banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatását, amely értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását, az a körülmény, hogy az ajánlattevő által megkeresett banki létesítmények úgy vélik, nincsenek abban a helyzetben, hogy az ajánlattevőnek ekképp meghatározott értelemben tanúsítványt állítsanak ki, a 2004/18 irányelv 47. cikkének (5) bekezdése értelmében vett olyan „jogos oknak” minősülhet-e, amely adott esetben felhatalmazza az említett ajánlattevőt arra, hogy gazdasági és pénzügyi kapacitását bármely más, az ajánlatkérő szerv által megfelelőnek tartott olyan dokumentummal bizonyítsa, mint egy saját nyilatkozat, amely igazolja, hogy amennyiben ajánlatát kiválasztják, folyószámláján a szerződés megkötésekor és teljesítésének teljes időtartama alatt a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben meghatározottnak megfelelő összeg fog rendelkezésére állni.

43 A 2004/18 irányelv 47. cikkének (5) bekezdése felhatalmazza az ajánlattevőt, aki bármilyen jogos okból nem tudja az ajánlatkérő szerv által kért dokumentumokat benyújtani, hogy bármely egyéb, az ajánlatkérő szerv által erre megfelelőnek tekintett irattal igazolja gazdasági és pénzügyi kapacitását.

44 A jelen esetben az elutasított ajánlattevő egy saját nyilatkozatot nyújtott be, amely igazolja, hogy amennyiben ajánlatát kiválasztják, számláján a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt legalább 3 000 000 eurós összeg fog rendelkezésére állni, és azt állította, hogy lehetetlen volt tanúsítványt beszereznie olyan banki létesítménytől, amely vállalta volna, hogy számára a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt.

45 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az elutasított ajánlattevő számára objektíve lehetetlen volt-e benyújtani az ajánlatkérő szerv által megkövetelt dokumentumokat. Különösen ez az eset áll fenn – amint a főtanácsnok az indítványának 53. pontjában megjegyzi –, ha az említett ajánlattevő Szlovákiában nem volt abban a helyzetben, hogy olyan dokumentumokat szerezzen be, mint amelyeket a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény megkövetelt.

46 A kérdést előterjesztő bíróságnak csak akkor kell vizsgálnia, hogy az ajánlatkérő szerv megalapozottan vélte-e úgy, hogy az ajánlattevő által benyújtott saját nyilatkozat nem minősül megfelelő dokumentumnak a pénzügyi és gazdasági kapacitásának bizonyítása céljából, ha e bíróságnak meg kell állapítania, hogy ilyen objektív lehetetlenség áll fenn. A kérdést előterjesztő bíróságnak az ezen irányelv (39) premabulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 44. cikke (2) bekezdésének megfelelően továbbá meg kell vizsgálnia, hogy az információk terjedelme és a megkövetelt kapacitás szintje kapcsolódik-e a szerződés tárgyához és azzal arányos-e, valamint hogy a kiválasztási kritériumok hátrányos megkülönböztetéstől mentesen kerültek-e alkalmazásra.

47 A ténybeli körülményekkel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság feladata azt megvizsgálni, hogy az elutasított ajánlattevő számára objektíve lehetetlen volt-e az ajánlatkérő szerv által megkövetelt dokumentumokat benyújtani, és igenlő válasz esetén azt, hogy az ajánlatkérő szerv megalapozottan vélte-e úgy, hogy az ajánlattevő által benyújtott saját nyilatkozat nem minősül megfelelő dokumentumnak a gazdasági és pénzügyi kapacitásának bizonyítása céljából.

48 Ezért a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/18 irányelv 47. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény megköveteli egy banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatását, amely értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását, az a körülmény, hogy az ajánlattevő által megkeresett banki létesítmények úgy vélik, nincsenek abban a helyzetben, hogy az ajánlattevőnek ekképp meghatározott értelemben tanúsítványt állítsanak ki, e cikk értelmében vett olyan „jogos oknak” minősülhet, amely adott esetben felhatalmazza az említett ajánlattevőt arra, hogy gazdasági és pénzügyi kapacitását bármely más, az ajánlatkérő szerv által megfelelőnek tartott dokumentummal bizonyítsa, amennyiben ezen ajánlattevő számára objektíve lehetetlen volt az ajánlatkérő szerv által kért dokumentumokat benyújtani, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

A harmadik kérdésről

49 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén a Bíróság az uniós jog értelmezéséhez támpontokat nyújt a nemzeti bíróságnak, amelyek szükségesek az utóbbi által eldöntendő jogvita megoldásához (lásd többek között: 2016. szeptember 8-i Caixabank és Abanca Corporación Bancaria végzés, C-91/16 és C-120/16, nem tették közzé, EU:C:2016:673, 13. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

50 E tekintetben a Bíróság számos alkalommal megjegyezte, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi hátterét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak (lásd többek között: 2016. szeptember 8-i Caixabank és Abanca Corporación Bancaria végzés, C-91/16 és C-120/16, nem tették közzé, EU:C:2016:673, 14. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmára vonatkozó követelmények kifejezetten szerepelnek a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében, valamint az Európai Unió Bírósága által a nemzeti bíróságok figyelmébe az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek előterjesztésére vonatkozóan

megfogalmazott ajánlások (HL 2016. C 439., 1. o.) 15. pontjában, amelyek alapján valamennyi előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmazza a következőket: „a jogvita tárgyának, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által megállapított releváns tényeknek a rövid ismertetése, vagy legalább az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések alapját képező ténybeli adatok ismertetése”, „az ügyben esetlegesen alkalmazandó nemzeti rendelkezések tartalma, és – adott esetben – a vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlat”, valamint „azon okok ismertetése, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan, valamint az a kapcsolat, amelyet e bíróság e rendelkezések és az alapjogvitában alkalmazandó nemzeti jog között felállít” (lásd ebben az értelemben: 2016. július 20-i Stanleybet Malta és Stoppani végzés, C-141/16, nem tették közzé, EU:C:2016:596, 8. és 9. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozat egyáltalán nem jelöli meg azokat a nemzeti rendelkezéseket, amelyek célja a 2007/66 irányelvvel módosított, a jogorvoslati eljárásokról és azok joghatásairól szóló 89/665 irányelv rendelkezéseinek átültetése. Különösen elmulasztja megjelölni azt, hogy a Szlovák Köztársaság előírta-e – amint ezen irányelv 2. cikkének (6) bekezdése teszi –, hogy a vitatott határozatot előbb hatályon kívül kell helyezni, hogy kártérítést lehessen követelni, vagy hogy – amint az említett irányelv 2. cikke (7) bekezdésének második albekezdése lehetővé teszi – előírta-e, hogy a szerződéskötést követően a jogorvoslati eljárások lefolytatásáért felelős szerv hatásköre csak a kártérítés megítélésére korlátozódik.

53 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ezenkívül az alapügy tényállásával kapcsolatban elmulasztja pontosítani az elutasított ajánlattevő által indított kereset tárgyát, valamint azokat az okokat, amelyek miatt a szerződés-odaítélési eljárás annak ellenére folytatódik, hogy az ajánlatkérő hatóság határozatával szemben indított kereset folyamatban volt.

54 Ezen információk hiányában a Bíróság nincs abban a helyzetben, hogy hasznos választ adhasson a feltett harmadik kérdésre, amely következésképpen elfogadhatatlan.

A költségekről

55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 47. cikke (1) bekezdésének a) pontját és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy az ajánlatkérő szerv azzal az indokkal zár ki egy ajánlattevőt a közbeszerzésből, hogy az nem teljesíti a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben a gazdasági és pénzügyi kapacitással kapcsolatban valamely banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatására vonatkozóan meghatározott feltételt, amelynek értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását.**

2) **A 2004/18 irányelv 47. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény megköveteli egy banki létesítmény által kibocsátott olyan tanúsítvány bemutatását, amely értelmében ez utóbbi vállalja, hogy e hirdetményben meghatározott összegű hitelt nyújt, és hogy biztosítja ezen ajánlattevő**

számára ezen összegnek a szerződés teljesítésének teljes időtartama alatt való rendelkezésre állását, az a körülmény, hogy az ajánlattevő által megkeresett banki létesítmények úgy vélik, nincsenek abban a helyzetben, hogy az ajánlattevőnek ekképp meghatározott értelemben tanúsítványt állítsanak ki, e cikk értelmében vett olyan „jogos oknak” minősülhet, amely adott esetben felhatalmazza az említett ajánlattevőt arra, hogy gazdasági és pénzügyi kapacitását bármely más, az ajánlatkérő szerv által megfelelőnek tartott dokumentummal bizonyítsa, amennyiben ezen ajánlattevő számára objektíve lehetetlen volt az ajánlatkérő szerv által kért dokumentumokat benyújtani, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.

Aláírások